

Textílmenn 8. bekkur 2023-24

Kynning á námsgreininni og kennsluáferðir

Í list- og verkgreinum þroska nemendur með sér sjálfstætt gildismat þar sem áhersla er lögð á að kynnast og njóta list og verkmenningar. Í skapandi starfi og lausnaleit getur nemandinn haft áhrif á umhverfi sitt og tekið þátt í að móta menninguna. Að nýta efnisheiminn áþreifanlega og milliliðalaust til þess að búa til hlut er uppspretta gleði og lífsfyllingar fyrir einstaklinginn.

Textílnám byggist á þekkingu á eðli efna og vinnuferla og ríki hefð nýtingar og endurnýtingar. Vart er hægt að hugsa sér daglegt líf án textíl- og vefnaðarvara. Heimili okkar og umhverfi er fullt af allskonar hlutum gerðum úr textíl, s.s. fatnaðurinn sem við klæðumst, handklæði, rúmföt, púðar, teppi, dúkar, gluggatjöld, listmunir og ótalmargt fleira. Í nútímasamfélagi verður æ brýnna að koma í veg fyrir mengun og sóun efna með endurnýtingu og endurvinnslu efnislegra gæða. Slíkum markmiðum verður ekki náð nema almenningur hafi þekkingu á efnum og eiginleikum þeirra og búi yfir færni sem þarf til að hagnýta sér þessa eiginleika.

Nú, á tímum neysluhyggju þegar flest allt er keypt tilbúið, miklu er hent og minna handverk gert á heimilum, er hlutverk textílmennar mikilvægt. Að læra vinnubrögð sem nýtast til að minnka neysluna og gera hlutina frekar sjálf; bæta, laga, nýta, breyta og endurskapa. Að þjálf huga og hönd, að finna ánægjuna með eigin sköpun og valdeflinguna sem fylgir því að búa eitthvað sjálfur til sem skiptir máli. Að öðlast skilning á því að það þarf ekki alltaf að vera að flýta sér og að góðir hlutir taka tíma. Að upplifa flæðið og rónna sem felst í því að vinna með höndunum, nokkuð sem getur verið erfitt að upplifa í miklu áreiti neyslusamfélagsins. Textílmenn er ríkur þáttur í íslenskrri menningu. Íslenskur útsaumur, tóvinna, þrjón og vefnaður er meðal gersema íslenskrar listasögu, arfleifð sem þjóðin þarf að þekkja og meta sem veganesti til framtíðar.

Textílmenn er einnig ríkur þáttur í félagslegum veruleika þjóðarinnar. Með hannyrðum skapar fólk sér persónulegan stíl, setur svip á heimili sitt og nánasta umhverfi, gleður sig og sína nánustu með því að skapa hluti sem hafa persónulegt gildi. Með hannyrðum hefur þjóðin átt og mun eiga möguleika á að búa í haginn með því að búa til og gera við hluti til daglegra nota. Á tímum breytinga á þjóðlífi og efnahagsástandi er verkunnátta á sviði hannyrða samfélagsleg auðlind og trygging ákveðinna lífsgæða fyrir einstaklinginn.

Kennsluáferðir:

- verkleg kennsla
- sýnikennsla
- skapandi vinnubrögð
- umræður- samræður

Kennarinn leggur inn verkefni, sýnir aðferðir og vinnubrögð og aðstoðar nemendur þegar þess er þörf. Rík áhersla er á að nemendur þjálfist í því að verða sjálfbjarga; vinni sjálfstætt, geri tilraunir og prófi sig áfram bæði í sköpun og aðferðum.

Námsáætlun

Námsáætlun

Í allri vinnu í textílmenn er lögð áhersla á eigin sköpun og persónulegt handbragð. Nemendur þjálfast í helstu aðferðum greinarinnar, s.s. í handsaumi, að þrjóna, að sníða, í vélsaumi o.fl. Áhersla lögð á nýtni og endurnýtingu. Nemendur kynnast verkfærum og fræðast um textíl í daglegu lífi, fyrr og nú.

Helstu markmið:

Að nemandi:

- vinni með liti og form á skapandi hátt
- átti sig á vinnuferli, frá hugmynd að fullunnu verki
- þjálfist í að útfæra verkefni sín
- þjálfist í að leggja snið og vinna með snið
- þekki uppruna og framleiðsluferli tiskufatnaðar
- bæti við sig kunnáttu í þrjóni og/eða hekli
- þekki mismunandi efni og eiginleika þeirra
- geri tilraunir með endurnýtingu

Kennt er í lotum, 4 kennslustundir í viku, í um það bil 8 vikur.

Tímabil	Viðfangsefni	Hæfniviðmið
I kennslustund	Fyrsta kennslustundin er notuð til spjalls og umræðu um mikilvæga hluti; kynnst, til hvers er ætlast, hvernig vinnunni er hagað, rifja upp það sem við höfum nú þegar lært. Rætt er um textíl í okkar daglega lífi, um óhóflega textílneslu og tengsl hennar við loftslagsbreytingar. Hvað getum við gert?	Nemandi getur: <ul style="list-style-type: none"> Haft sjálfbærni að leiðarljósi í vinnu sinni. Tekið þátt í umræðum og tjáð sig um mikilvæg mál.
Textíllitun, þrykk Útsaumur og vélsaumur	Svunta. Nemendur lita, mála og þrykkja á efni. Þjálfá samsetningu lita og forma. Þeir sníða og nota fjálsa aðferð við útfærslu á vösum, böndum og við útsauminn. Nemendur kynnst myndlistarmanninum Loja Höskuldsyni sem notar útsaum í verk sín: https://www.youtube.com/watch?v=AHXkUVIw buE Námsefni: handbók í textíl: https://vefir.mms.is/flettibaekur/namsefni/handbo k_textilmennt/192/	<ul style="list-style-type: none"> Þróað eigin hugmyndir í textílverk. Unnið eftir ferli. Beitt helstu tækni sem námsgreinin býr yfir.
Prjón	Prjón: Nemendur bæta við sig kunnáttu í prjóni og velja sér verkefni í samræmi við það. Þeir skoða uppskriftir og vefsíður. Lykkjustund.is Nemendur kynnst prjónahönnuðum, ss. Lærke Bagger og Tom Daley: https://www.youtube.com/watch?v=Vo5YIVZa3 ms https://www.youtube.com/watch?v=1SbwKt4hv MI	<ul style="list-style-type: none"> Beitt aðferðum og áhöldum greinarinnar. Nýtt helstu miðla til að afla upplýsinga um textíl og textílvinnu. Bætt við sig kunnáttu í prjónatækni.
Endurnýting, textíllitun, þrykk, útsaumur og tilraunir.	Taupoki: Nemendur sauma taupoka úr gömlum textíl, ss. gardinum eða sængurfötum. Gott að koma með af heiman ef til er. Nemendur mála eða þrykkja mynstur á efnið með plöntum, grænmeti eða hverju sem þeim dettur í hug.	<ul style="list-style-type: none"> Gert grein fyrir endurnýtingu og efnisveitum. Hagnýtt leikni og þekkingu sem hann hefur öðlast til að takast á við fjölbreytt viðfangsefni. Haft sjálfbærni að leiðarljósi í vinnu sinni. Unnið á skapandi hátt úr verðlausu efni. Skilið mikilvægi þess að nýta alla hluti vel.

Grunnþættir menntunar

Í textílmennt er unnið er með alla grunnþætti menntunar:

Heilbrigði og velferð:

- Reynt að skapa ró og stuðla að jákvæðum og uppbyggjandi samskiptum við vinnuna. Við vinnu nemenda skapast oft gott flæði og kærkomin ró fyrir hugann.
- Nemendur eru hvattir til að vinna út frá eigin styrkleika og áhugasviði og einnig til að finna sjálfir lausnir.

Þannig byggja þeir upp þrautseigju og seiglu og læra að vera sjálfbjarga.

Læsi:

- Nemendur læra og þjálfast í að nota orð og orðaforða sem tilheyrir faginu og er þeim yfirleitt framandi.
- Þjálfast í að lesa uppskriftir og leiðbeiningar af ýmsu tagi. Læsi á náttúru og umhverfi.

Jafnrétti:

- Við fögnum margbreytileikanum og allir hafa sama rétt í skólanum.
- Nemendur hvattir til að hlusta og taka fordómalaust tillit til skoðana annarra.

Lýðræði og mannréttindi:

- Í öllum verkefnum er boðið upp á val á útfærslu eftir áhuga nemenda og bera því nemendur ábyrgð með kennara.
- Fjallað og rætt um lýðræði og mannréttindi í tengslum við textíliðnað, aðbúnað fólksins sem vinnur við hann, loftslagsbreytingar og áhrif þeirra á mannréttindi. Rætt er um þessi mál í samræmi við aldur og þroska hvers nemendahóps.

Sjálfbærni:

- Nýtni er höfð að leiðarljósi í allri vinnu í textílmennt og gamlar flíkur og textill notað í eitthvað nýtt.
- Nemendur læra um mikilvægi þess að nýta allan efnivið á ábyrgan hátt.

Sköpun:

- Nemendur skapa og útfæra eigin verkefni í teikningu og vinnu.
- Þeir nota eigið ímyndunarafl, hugmyndir og útsjónasemi við hönnun og útfærslu.
- Nemendur fá tækifæri til að sýna og nýta hæfileika sína á fjölbreyttan hátt.

Námsmat

Nám í textílmennt miðast að því að nemendur öðlist færni til að geta beitt helstu tækni sem námsgreinin býr yfir, unnið með einföld snið og uppskriftir, unnið eftir ferli, þróað eigin hugmyndir í textílverk og unnið á skapandi hátt úr verðlausu efni. Nemendur reyna að leysa sem mest sjálfir og nýta til þess eigin þekkingu og leikni í bland við leiðsögn kennara. Nemendur vinna sjálfstætt og í samvinnu, hjálpast að og sýna frumkvæði. Kennslan miðast að því að efla þessa þætti þannig að nemendur öðlist trú á eigin getu.

Að öðru leyti byggist námsmatið á:

- Hæfniviðmiðum 8. Bekkjar
- Símati. Þannig hafa nemendur tækifæri til að bæta sig alla lotuna
- Vinnusemi, frágangur og framkoma hefur áhrif
- Námsmatið birtist á Mentor í lotulok

Hlutverk og vinnulag nemandans

Samskipti	Samskipti nemenda og kennara eiga að einkennast af virðingu og tillitssemi. Nemendur bera ábyrgð á framkomu sinni og hegðun í skólanum.
Mæting	Kennari og nemendur mæta stundvíslega í tíma og eyða ekki of löngum tíma í að skapa þá ró sem er forsenda skemmtilegrar vinnu. Kennari og nemendur virða þannig tíma hvers annars.
Virgni í tímum	Ætlast er til að nemendur nýti tímann eins og best er á kosið, reyni að leysa verkefni sjálfir og hjálpast að.
Heimavinna	Ekki er gert ráð fyrir heimavinnu en nemendur hvattir til textílvinnu heima fyrir.
Ábending um hjálpargögn	Námsefni: handbók í textíl: https://vefir.mms.is/flettibaekur/namsefni/handbok_textilmennt/192/

fyrir nemendur	
Stoðþjónusta nemenda	
Skyldur	<p>Nauðsynlegt er að nemendur fylgist vel með innlögn og sýnikennslu. Eftir það reyna þeir að vinna sjálfstætt, hjálpast að eða bíða þolinmóðir eftir aðstoð kennara. Við lærum líka af því að leiðbeina og hjálpa hvort öðru. Nemendur bera ábyrgð á eigin verkefnum og vinnubrögðum.</p> <p>Nemendur vinna einstaklingsbundið og skila verkefnum þegar þeim er lokið.</p>
Skyldur kennara	<p>Kennarinn leggur inn verkefni, sýnir aðferðir og vinnubrögð og aðstoðar nemendur þegar þess er þörf. Rík áhersla er á að nemendur þjálfist í því að verða sjálfbjarga; vinni sjálfstætt, geri tilraunir og prófi sig áfram og öðlast þannig færni í að leysa vandamál. Auk þess að hjálfa eigið fagurskyn og skynhreyfifærni. vinni sjálfstætt, geri tilraunir og prófi sig áfram bæði í sköpun og aðferðum. Hann skal vera vel undirbúinn og reyna að miðla þekkingu og kunnáttu til nemenda eftir bestu getu, leita nýrra leiða, afla sér nýrra þekkingar og reyna að læra og gera betur. Hann skal leggja áherslu á góða umgengni, jákvæð samskipti, sáttfýsi, umburðarlyndi og kurteisi.</p>